

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंरक्षण, दुग्धजन्य वसाय विकास व पत्तनजन्य वसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक- पीएलएस १६०१/सीआर-५१/४जे,
मंत्रालय बिल्डिंग, मुंबई- ४०० ०३२,
दिनांक- ११ मे, २००१

बाबत :-

- १। शासन निर्णय कृषि व पशु विभाग क्रमांक-पीएलएस १६००/सीआर ६८ दिनांक ५/८/२०००
- २। केंद्र शासन कृषि मंत्रालय, कृषि व सहकार विभाग नवी दिल्ली यांचे पत्र क्रमांक-१४-२/२००१ सीए-२, दिनांक १० एप्रिल, २००१

प्रस्तावना :-

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय विकास कडधान्य कार्यक्रम राज्यामध्ये सन १९९५-९६ पासून राबविण्यात येत आहे. सन २०००-२००१ मध्ये १। कार्यक्रम राज्यात राबविण्यासाठी संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील दिनांक ५/८/२००० च्या शासन निर्णयान्वय मान्यता देण्यात आली होती. सन २००१-२००२ मध्ये केंद्र शासन कृषि मंत्रालय, कृषि व सहकार विभाग, नवी दिल्ली यांचे दिनांक १०/४/२००१ च्या पत्रान्वये रुपये १८१.७० लाखाच्या (रुपये दोनशे आठशे लाख सत्तर हजार फक्त) राष्ट्रीय कडधान्य विकास कार्यक्रमात प्रशासकीय मान्यता दिलेली आहे. त्यामध्ये केंद्र शासनाचा हिस्सा रुपये २१२.०० लाख (रुपये दोनशे बारा लाख फक्त) आणि राज्य शासनाचा हिस्सा रुपये ७०.७० लाख (रुपये सत्तर लाख सत्तर हजार फक्त) आहे. त्याचप्रमाणे दिनांक १/४/२००१ येथे या कार्यक्रमातील असलेला अखर्चीत निधी सन २००१-०२ मध्ये खर्च करण्यास केंद्र शासनाने मान्यता दिली आहे. या कार्यक्रमातील केंद्र शासनाचा हिस्सा ७५ टक्के व राज्य शासनाचा हिस्सा २५ टक्के आहे.

केंद्र शासनाने प्रशासकीय मान्यता दिल्याप्रमाणे हा कार्यक्रम राज्यात राबविण्याची काय शासनाच्या विधिराधने होती.

शासन निर्णय :-

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय कडधान्य विकास कार्यक्रम सन २००१-२००२ मध्ये राबविण्यास केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दिनांक १० एप्रिल, २००१ च्या पत्रान्वये रुपये २८२.७० लाखाचा (रुपये दोनशे आठशे लाख सत्तर हजार फक्त) कार्यक्रम राबविण्यास मान्यता दिली आहे. केंद्र शासनाने सन २००१-०२ करिता दिलेली मान्यता व दिनांक १.४.२००० रोजीची केंद्र शासनाच्या हिस्साची अखर्चीत रकम विभागात घेऊन रुपये ३३३.७१ लाखाचा (रुपये तीनशे तेहतीस लाख एकहत्तर हजार फक्त) कडधान्य विकास कार्यक्रम राज्यात राबविण्यास शासन मान्यता देत आहे. यामध्ये अखर्चीत रकमेसह केंद्र हिस्सा रुपये २५०.२६ लाख (रुपये दोनशे पन्नास लाख व सव्वीस हजार फक्त) व राज्य हिस्सा रुपये ८३.४५ लाख (रुपये आठशे लाख पंचेचाळीस हजार फक्त) आहे. दिनांक १/४/२००१ ची केंद्र दिल्याची अखर्चीत रक्कम रु.३८.२६ लाख आहे.

२. राज्य शासनाने कडधान्य विकास कार्यक्रम सन २००१-०२ मध्ये राबविण्यासाठी रुपये ३३३.७१ लाखाच्या (रुपये तीनशे तेहतीस लाख एकहत्तर हजार फक्त) कार्यक्रमात प्रशासकीय मान्यता दिली आहे. त्याची वित्त विभागाने त्याचे अर्जावरील रु.२५५.४५ कोटी सोडून ४२५/ अर्जावय, दि. ५/८/२००० मध्ये अर्जावय दुधोकोनातून सद्यस्थितीत रु.२८२.७० लाख (रुपये दोनशे आठशे लाख सत्तर हजार फक्त) मुक्त करण्यास सहमती दिलेली आहे. या कार्यक्रमापमध्ये केंद्र व राज्य हिस्सा ७५:२५ राहिल. त्यामुळे या मधर्देपयताच खर्च करावा. यासाठी आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना अहवाल व संवितरण अधिकाारी म्हणून पोषित पोषित करण्यात येत आहे.

३. या कार्यक्रमाची बाबतच्या भौतिक व आर्थिक उद्दिष्ट्ये आणि अनुदानाचा दर परिशिष्ट-१ मध्ये देण्यात आलेले आहेत. केंद्र शासनाने त्याच्या दिनांक १० एप्रिल, २००१ च्या पत्रान्वये निर्धारित केलेल्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार राष्ट्रीय कडधान्य विकास कार्यक्रमात राबविण्यात येणा. याबाबतच्या उद्दिष्टनिष्ठाने अतिस्तर मार्गदर्शक सुचना आयुक्त कृषि यांनी सर्वोपयोगी घ्याव्यात. सन २००१-२००२ करिता उपाहाराचे २४.७४ लाख ये. टन लक्ष्य निश्चित केलेले आहे.

2002012222028400 - 0400

४. केंद्र शासनाची मान्यता विचारात घेऊन आयुक्त कृषि यांचे परिषदे १ मध्ये नमूद केलेल्या केंद्र व राज्य शासनाच्या दिश्याची अधिभाषणे जिल्हानिहाय करून तसेच जिल्हानिहाय, पॅक्टांनिहाय कडधान्य पॅक्टांचे क्षेत्र उत्पादन व उत्पादकता वाढविण्यास असलेला वाव विचारात घेऊन वास्तविकता आर्थिक व भौतिक संश्लेष विरचित करावेत. प्रत्येक जिल्ह्याच्या कृषि विकास अधिका-र्याने त्यांना मंजूर केलेल्या कार्यक्रमापेक्षा राज्य शासनाच्या दिश्यांकरिता जी नसतुव आवश्यक आहे तेथेही तरतुद निलंब निरोपन व विकास मंडळाच्या दुसऱ्या मंजूर करून घ्यावे. या निर्धीची मर्यादी करताना जिल्हा विद्येवन व विकास मंडळाने उपलब्ध केलेला नियतकाल विचारले घ्यावा.

५. प्रथम रेषीय प्राथमिके या घटकासाठी संपूर्ण सर्व केंद्र शासन भागविचार आहे. उर्वरित घटकांचा खर्च केंद्र आणि राज्य शासन मज्यामध्ये ५५.२५ वा प्रभावात विभागला जाईल.

६. कडधान्य उत्पादनेतील जिल्ह्याचे योगदान तसेच उत्पादन वाढविण्याच्या दृष्टीने असलेला वाव यांचा विचार करून पराशाष्ट्रीयीत खालील २८ निवडक जिल्ह्यात कडधान्य विकास कार्यक्रम राबविण्यात यावा.

१) औरंगाबाद २) अकोला ३) अनूपकोट ४) अहमदनगर ५) बीड ६) बुलढाणा ७) भंडारा ८) चंद्रपूर ९) कुर्णे १०) जळगाव ११) जालना १२) कोल्हापूर १३) लातूर १४) नागपूर १५) नांदेड १६) नाशिक १७) उस्मानाबाद १८) परभणी १९) पुणे २०) सोलापूर २१) सांगली २२) सातारा २३) वर्धा २४) पलतमाळ २५) ठाणे २६) वशिष्ट २७) नंदुरबा २८) हिंगोली.

७. आयुक्त कृषि यांनी सर्व कडधान्य पॅक्टांचा या कार्यक्रमासाठी जिल्ह्यावर उत्पादनांचा आरखडा तयार करावा. केंद्र शासनाने निर्धारित विविष्ट पुरवठ्यासाठी विहित केलेल्या कालमर्यादांचे पालन करावे.

८. मूलभूत विधाने उत्पादनाची जबाबदारी भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद, नवी दिल्ली यांचेकडे संपादितली आहे. कृषि आयुक्त यांनी राज्याची मूलभूत विधानांची मर्यादी विधाने विभाग आणि तेलविद्ये लक्षण अभिज्ञान नवी दिल्ली यांचेकडील संचालक (पॅक उत्पादन) यांना वळखवा व त्यांचे मर्यादी संचालक कडधान्य विकास. संचालकालय विधान मंडल, भोपाळ, मध्यप्रदेश यांना द्यावी.

राज्याने विकसित केलेल्या व प्रसारीत केलेल्या मूलभूत विधाने खरेदीयारी अनुदान उपलब्ध आहे. मात्र कृषि आयुक्त यांना त्याकरिता राज्यात प्रसारित झालेला यादीची बादी आणि, विधानांचे आवश्यकता या बाबींचे मर्यादी तेलविद्ये लक्षण अभिज्ञान आणि त्याचा डीओडीची विधान, लक्षणक यांचेकडे ता. १२/१२/२०१९ आणि भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद नवी दिल्ली यांचेही विधान विविष्ट पुरवठ्याकरिता पाठवावी. राज्यत प्रसारित झालेल्या यादीचे पायाभूत विधाने उत्पादन हे कृषि आयुक्त यांनी कृषि विद्यापीठ/विधान मंडल/डिओडी यांच्या मार्फत करावेत.

९. ज्या संस्था पुराभूत विधाने उत्पादन करतील त्यांना लागणारे मूलभूत विधाने भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद/कृषि विद्यापीठ/डिओडी यांचे.

१०. प्रथम रेषीय प्राथमिके ही कृषि अनुसंधान परिषदेचे पीक विस्तार, मृद, विज्ञान आणि कृषि अभियांत्रिकी मंडळ आणि राष्ट्रीय संशोधन केंद्र, केंद्र कृषि विज्ञान, केंद्र ओअरपीएस आणि टीओटी केंद्र यांचेमार्फत आयोजित करतील. या प्रथमरेषीय प्राथमिकेत सुधारित 'पॅक उत्पादन पद्धती सुधारित होती ओअर आणि सुधारित पीक पद्धती यांचा समावेश राहील. आयुक्त कृषि यांनी सदर विधाने पुरवठ्या करणे. व्यवस्थित व्यवस्थित जातील असे कार्य आणि त्यांनी राज्य आणि खरीप हंगाम संकलनांतर तेलविद्ये लक्षण अभिज्ञान आणि डीओडीची लक्षणक यांना अखाल तयारवेत.

११. राष्ट्रीय केंद्र व राज्य सहकारी बँकाद्वारे १४ कृषि कडधान्य पॅक्टांचा-या जिल्ह्यासाठी राष्ट्रीय कृषि व प्रथम विकास बँकेने (नवंबर) स. १९९२-९३ सालापासून विविष्ट करून देतो मंजूर केलेली आहे. आयुक्त (कृषि) आणि आयुक्त सहकार यांना सदर पुरवठ्या या सुचना विचार करून कडधान्य पॅक्टांची पुरवठा पुरवठा होईल, यासाठी यांचे ती कार्यवाही करावी.

केंद्र शासनाच्या सूचनांनुसार कडधान्य विकास कार्यक्रमांतर्गत लाभार्थी निवडतीना वीजना राबवित असलेल्या प्रक्षेत्रातील जमीन जमी २५ टक्के लाभार्थी हे अनुसंधान आले व जमीनी जमीन निवडले जातील. जमीन मंजूर निधीवरील १६.५८ टक्के निधी अनुसंधान जालीसाठी ता. ४.५ टक्के निधी अनुसंधान जमातीसाठी खर्च करावा.

१२. राज्य आणि हे केंद्र पातळीवरील सैन्यजन्य योजना राबविणे व त्यास मंजूर देण्याबाबत जबाबदार राहील.

१३. कार्यक्रम राबविण्याबाबत कृषि आयुक्तांनी तयार केलेल्या सविस्तर मार्गदर्शक कार्यक्रमाची / सुचनांची प्रत टीएमओची आणि संचालक, कडधान्य विकास भोपाळ यांना पाठवावी.

2020/22/22028000 02.00

१४. प्रत्येक महिन्याचा मासिक प्रगती अहवाल केंद्र शासनाने विद्येते केलेल्या नमुन्यात पुढील महिन्याच्या दुस-या आठवड्यात मार्गदर्शनात यावा व त्याच प्रत राज्य शासनाने पाठवावी.

१५. कृषि आयुक्ता संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी आणि मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी, निम्न पत्रिकेद योजने राबविण्याच्या संदर्भात आहारा व सविस्तर कणून घोषित करण्यात येत आहे. मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी हे कृषि विकास अधिकारी यांच्या मार्गानुसार कोषागारमधून निधी काढतील आणि कृषि विकास अधिकारी जिल्हा बरिषद हे जिल्हा निधीमधून आवश्यकतेनुसार कार्यक्रमाच्या विविध बाबी राबविण्यासाठी निधी वितरीत करतील.

१६. योजनेंतर्गत अग्रणा-या विविध घटक आणि यज्ञांची/राष्ट्रीय कौज निगम कृषि विद्यापीठ/तात्काळ योजने नुसार केंद्र/एसाएफसीआय व इतर पुरवठा संस्थांनी केलेल्या निविदांच्या पुरवठ्याबाबतची देखरेख घेऊन करण्याचे अधिकार कृषि आयुक्त, यान देण्यात येत आहेत. त्याप्रमाणे विवाणे मिनिक्विट, नैसिक खाते, मुख्य मूलद्रव्ये इत्यादींच्या किमती व पुरवठादार निश्चित करण्याचे अधिकार असूक कृषि याना प्रदान करण्यात येत आहे.

१७. राज्यस्तरीय सल्लागार समिते प्रत्येक त्रिमासीक योजनेच्या प्रगतीचा आहारा घेईल. त्यासाठी हा कार्यक्रम राबविण्यासाठी आयुक्त कृषि यांनी आवश्यक निवोजन करावे व निवोजनाप्रमाणे हा कार्यक्रम पशान्वीरित्या राबविण्यासाठी सनियोजन करावे.

१८. या कार्यक्रमांतर्गत मंजूर असलेल्या सर्व घटकांचा पुरवठा खरीद रत्ती व उन्हाळी इंगाम सुद्ध होण्यापूर्वी शेतक-यांना वाटप करण्यासाठी पुरस कालावधी लागेल. हे विचारात घेऊन पेशयत समिती पातळीवर पुरवठा करण्याची कार्यवाही सर्व स्तरांवर संघकेत क्षेत्रीय अधिकारी-यांनी करावी. खरीद इंगामात सुरुवात होण्यास काही कालावधी आहे. म्हणून खरीद इंगामात वाटप करायच्या मध्ये निविदांचे पुरवठ्याचे आदेश तात्काळ देण्यात यावेत. पुरवठा केलेल्या निविदांचे वाटप संबंधित इंगामातच करण्याची कार्यवाही कल्प्याचे आदेश सर्व संबंधितांना द्यावेत. निविदांचे वाटप झाल्यानंतर अनुदानची एकक एका महिन्यात देण्याची व्यवस्था करावी. कोणतेही कारण नसताना अनुदान वितरणास विलंब झाल्याबाबतची जबाबदारी संबंधित अधिकारी-यावर उरील. खरीद इंगामाच्या सुरुवातीसच सासन आदेश निर्मित करण्यात येत असल्यामुळे योजने राबविण्याचा आणि निधीचा खर्च नियोजित वेळेप्रमाणे करण्याचा कार्यक्रम सर्व स्तरावर आयण्यात यावा. प्रत्येक महिन्यात निधीचा खर्च नियोजनाप्रमाणे होणे आवश्यक आहे. या योजनेंतर्गत मंजूर असलेल्या खर्चावरील खर्च साधारणतः हा जानेवारी ते मार्च महिन्यात करण्याची प्रवृत्ती आहे. हे टाळण्याचे दृष्टीने आरकत कृषि याने निधी वितरणात विलंब करणा-या अधिका-यांविरुद्ध उचित कार्यवाही करावी.

१९. सुधारित शेती ओजारे या बाबीचा उपयोग प्रमुखाने खरीद इंगामातच व्हावयास पाहिजे म्हणून सुधारित शेती ओजारे वाटपाची उचित निवोजन करावे आणि अनुदान वाटपाविषयी जरील रिचिखेदाल नमुद केलेप्रमाणे कार्यवाही करावी.

२०. अ) कडधान्य विकास कार्यक्रमांतर्गत एससीपी/टीएनसी/ओटीएससी व्हीडरिक्त राज्य शासनचा व केंद्र शासनाचा सर्वसाधारण शेतक-यांचा खर्च खालील लेखाक्रियाखाली खर्ची ठरकण्यात यावा आणि सन २००१-२००२ च्या धंजु अनुदानातून भागवावा.

मागणी क्रमांक डी-३

२४०१ पीक संवर्धन, १९२- कडधान्य विकास

११२ (दोन) पंचवार्षिक योजनेंतर्गत योजना, राज्य योजनेंतर्गत योजना

राज्य हिस्सा ११२ (दोन)(एक) कडधान्य पीक उत्पादन कार्यक्रम (२४०१ २५८७)

केंद्र हिस्सा ११२ (दोन)(तीन) कडधान्य पीक उत्पादन कार्यक्रम (२४०१ १७६९)

ब) विशेष घटक योजनेंतर्गत राज्य शासनचा व केंद्र शासनाचा हिस्साचा खर्च खालील लेखाक्रियाखाली खर्ची ठरकण्यात यावा आणि सन २००१-२००२ च्या धंजु अनुदानातून भागवावा.

मागणी क्रमांक डी-३

२४०१ पीक संवर्धन, १९२- कडधान्य विकास

११२ (दोन) पंचवार्षिक योजनेंतर्गत योजना, विशेष घटक योजना, राज्य योजनेंतर्गत योजना

राज्य हिस्सा ११२ (दोन)(तीन) कडधान्य पीक उत्पादन कार्यक्रम (२४०१ २८०९)

केंद्र हिस्सा ११२ (दोन)(चार) कडधान्य पीक उत्पादन कार्यक्रम (२४०१ २८१८)

20010121/210280011-04011

क) आदिवासी क्षेत्र उपयोजना क्षेत्रांतर्गत या योजनातील राज्य शासनाचा हिस्सा व केंद्र शासनाचा हिस्सा खालील लेखांनिधी (धर्मी टाकण्यात यावे) आणि सन २००१-२००२ च्या मंजूर अनुदानातून भागवावा.

भागणी क्रमांक टी-५

२४०१ पीक संवर्धन, आदिवासी क्षेत्रांतर्गत उप योजना, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना

१०६ वार्षिकीय पीक, (पाच) कडधान्य विकास

राज्य हिस्सा (पाच)(अ) कडधान्य विकाससाठी अर्थसहाय्य राज्य योजना (२४०१ १२५८)

केंद्र हिस्सा (पाच)(बी) कडधान्य विकाससाठी अर्थसहाय्य केंद्र पुरस्कृत योजना (२४०१ ११७७)

ड) या योजनासाठी आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उपयोजना वा घटकसाठी होणारा राज्य शासनाचा व केंद्र शासनाचा हिस्सा खालील लेखांनिधी (धर्मी टाकण्यात यावे) आणि सन २००१-२००२ च्या मंजूर अनुदानातून भागवावा.

भागणी क्रमांक टी-५

२४०१ पीक संवर्धन, आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उप योजना, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना

१०६ वार्षिकीय पीक, (पाच) कडधान्य विकास

राज्य हिस्सा (पाच)(एक) कडधान्य विकाससाठी अर्थसहाय्य राज्य योजना (२४०१ ११७८)

केंद्र हिस्सा (पाच)(बी) कडधान्य विकाससाठी अर्थसहाय्य राज्य योजना (२४०१ ११७७)

२१. शासन निर्णय क्रमांक-रासस-१२१४/सोआ-८०/४-अ, दिनांक २१/२/१९९५ व दि. २३ मार्च १९९५ अन्वये केंद्र पुरस्कृत योजनासाठी राज्य पातळीवर सल्लागार/अंमलबजावणी समितीची स्थापना केली आहे. या समितीमध्ये आदिवासी विकास विभाग निधीजन विभाग व वित्त विभागाच्या प्रतिनिधींचा समावेश असून या समितीला केंद्र पुरस्कृत योजनांची प्रशासकीय मान्यता व अधिक मंजूरी देण्याचे अधिकार प्रदान केलेले आहेत. हा शासन निर्णय ७२ नमूद केलेल्या राज्य संघरायरीन सल्लागार/अंमलबजावणी समितीच्या दिनांक ८ मे २००१ रोजी झालेल्या बैठकीतील निर्णयान्वये अनुषंगाने व वित्त विभागाने त्यांचे अनीककारिक मंदर्ब क्रमांक -१५२५/सास-२, दि.११/५/२००१ व क्रमांक ३९७/अर्थसां दि.११/५/२००१ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व मांडवने.

(रेखा भिडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धजन्य वसाय विकास व मन्यव्यवसाय विभाग.

प्रति,

आपुला कृषि, कृषि आयुक्तालय महाराष्ट्र राज्य, पुणे. (५ प्रती)

कृषि सहसंचालक (वित्त) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१

कुलगुरु, कृषि विद्यापीठे (सर्व)

विभागीय आयुक्त (सर्व)

विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

जिल्हाधिकारी, (सर्व)

जिल्हा अधिकांक कृषि अधिकारी, (सर्व)

कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)

मुख्य सेवा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

व्यवस्थापकीय संचालक, कृषि उद्योग विकास महामंडळ पंचवडित, जारे.

दुग्ध कोलनी गोंगाव (पुर्ब) पुणे-६५

२००२/२२/२२०२८००० १५०

Abstract

राज्य हिस्सा रु. ६३.४५ लाख व केंद्र हिस्सा रु. २५०.२६ लाख.